

75

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 3. i 10. februara 2010. godine, i na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 23. februara 2010. godine, usvojila je

ZAKON

O ZAŠTITI NOVIH SORTI BILJA
U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Zakonom o zaštiti novih sorti bilja u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon) uređuju se procedure za zaštitu novih sorti bilja, uslovi, dodjela, način i postupak za zaštitu i trajanje oplemenjivačkog prava.
- (2) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava) tijelo je ovlašteno za dodjelu oplemenjivačkog prava prema ovom zakonu.

Član 2.

(Definicije)

- (1) Izrazi korišteni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) **oplemenjivač je:**

- 1) lice koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu nezavisno ili zajedno s drugim licima,
- 2) lice koje je poslodavac spomenutog lica ili lice koje je naručilo njegov rad,
- 3) lice koje je pravni sljednik lica koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu ili njegovog poslodavca;

b) **lice** označava fizičko ili pravno lice;c) **oplemenjivačko pravo** je oplemenjivačko pravo predviđeno ovim zakonom;d) **biljna sorta** označava: grupe bilja, unutar najniže botaničke sistematske jedinice, koju je, bez obzira na to da li ispunjava druge uslove za zaštitu, moguće:

- 1) okarakterizirati po osobinama koje potiču iz određenog genotipa ili kombinacije genotipova,
- 2) razlikovati od bilo koje druge grupe biljaka barem po jednoj od navedenih osobina, te
- 3) smatrati sistematskom jedinicom ako se te osobine u toku razmnožavanja ne mijenjaju;

e) **zaštićena sorta** je sorta koja je zaštićena u skladu s odredbama ovog zakona;f) **materijal zaštićene sorte** (u daljnjem tekstu: materijal) je:

- 1) materijal za razmnožavanje bilo koje vrste,
- 2) požnjeveni ili ubrani materijal uključujući cijele biljke ili dijelove biljaka,
- 3) bilo koji proizvod dobiven neposredno od požnjevenog ili ubranog materijala;

g) **u osnovi izvedena sorta** je sorta izvedena od druge sorte ako se:

može dobiti, npr. odabirom prirodnog ili umjetnog mutanta ili neke somaklonirane sorte, odabirom jedne jedinke sorte među biljkama izvorne sorte, povratnim ukrštanjem ili preobražajem putem genetskog inženjeringa;

h) **Registar zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača** je registar u koji se upisuju uredno podneseni zahtjevi za zaštitu prava oplemenjivača;i) **Registar prenesenog oplemenjivačkog prava** je registar u koji se upisuju prenesena oplemenjivačka prava;j) **Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava** je registar u koji se upisuju ustupljena oplemenjivačka prava;k) **Registar zastupnika** je registar u koji se upisuju zastupnici oplemenjivačkih prava;l) **Registar zaštićenih biljnih sorti** je registar u koji se upisuju zaštićene biljne sorte i dodijeljena prava oplemenjivača;m) **ovlaštena institucija** je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja;n) **UPOV** označava Međunarodnu uniju za zaštitu novih biljnih sorti;o) **država članica UPOV-a** označava državu potpisnicu Konvencije UPOV iz 1961. godine, dokumenta iz 1972. ili dokumenta iz 1978. godine ili ugovornu stranu dokumenta iz 1991. koja će primjenjivati odredbe ove konvencije;p) **teritorija** označava, u slučaju države članice UPOV-a, ugovorne strane, teritoriju te države, te u slučaju međuvladine organizacije, teritoriju na kojoj se primjenjuje dotični sporazum.

POGLAVLJE II. POSEBNE ODREDBE

Član 3.

(Komisija za zaštitu novih sorti bilja)

- (1) Na prijedlog Uprave, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine rješenjem imenuje članove Komisije za zaštitu novih sorti bilja (u daljnjem tekstu: Komisija).
- (2) Komisiju čine specijalisti iz oblasti zaštite sorti bilja predloženi od nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Komisija ima najviše pet članova.
- (4) Komisija je nadležna za davanje stručnih mišljenja, prijedloga i praćenje stanja u oblasti zaštite sorti bilja kao i davanje prethodne saglasnosti u postupku donošenja rješenja o sticanju oplemenjivačkog prava.

Član 4.

(Rodovi i vrste koje će se štititi)

Ovaj zakon primjenjivat će se na sve rodove i vrste bilja od datuma stupanja na snagu.

Član 5.

(Nacionalni tretman)

- (1) Oplemenjivačko pravo stiče fizičko lice, državljanin Bosne i Hercegovine, s prebivalištem u Bosni i Hercegovini ili pravno lice sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Strano fizičko ili pravno lice ima isti tretman u sticanju i zaštiti oplemenjivačkog prava u Bosni i Hercegovini, kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako to proizilazi iz međunarodnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.
- (3) Bilo koja država koja državljanima Bosne i Hercegovine pruža nacionalni tretman, iako nije članica UPOV-a, imat će isti nacionalni tretman u Bosni i Hercegovini.
- (4) U postupku pred ustanovom koja obavlja poslove zaštite sorti, organima državne uprave i sudovima, strana pravna i fizička lica, ostvaruju ista prava iz ovog zakona putem ovlaštenog zastupnika u postupku zaštite sorte kao domaća pravna ili fizička lica.

DIO DRUGI

POGLAVLJE III. USLOVI ZA DODJELU
OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 6.

(Uslovi za dodjelu oplemenjivačkog prava)

- (1) Sorta je zaštićena sticanjem oplemenjivačkog prava.

(2) Oplemenjivačko pravo bit će dodijeljeno ako je sorta:

- a) nova;
- b) različita;
- c) ujednačena;
- d) stabilna i
- e) označena imenom u skladu s odredbama ovog zakona.

(3) Dodjela oplemenjivačkog prava neće podlijezati nikakvim dodatnim ili drugačijim uslovima ako je sorta označena nazivom u skladu s odredbama ovog zakona, te ako podnositelj zahtjeva zadovoljava formalnosti predviđene ovim zakonom i ako je platio predviđene naknade.

Član 7.
(Novina sorte)

(1) Sorta se smatra novom ako na dan podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava oplemenjivač drugim licima nije prodao ili na drugi način stavio na raspolaganje reprodukcijski ili ubrani materijal sorte, ili dao saglasnost na to, u svrhu iskorištavanja sorte:

- a) na teritoriji Bosne i Hercegovine godinu dana prije nego što je podnesen zahtjev i
- b) na teritoriji izvan Bosne i Hercegovine četiri godine, ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, šest godina do datuma podnošenja zahtjeva.

(2) Ako se ovaj zakon, u skladu s članom 4. ovog zakona, primjenjuje na biljni rod ili sortu na koju se nije ranije primjenjivao, za sorte koje pripadaju tom biljnom rodu ili sorti, smatrat će se da zadovoljavaju uslov novine definiran u stavu (1) ovog člana, čak i ako se prodaja ili drugi način stavljanja na raspolaganje opisan u tom stavu desio u Bosni i Hercegovini u roku od četiri godine do datuma podnošenja zahtjeva ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, u roku od šest godina do pomenutog datuma.

(3) Odredba navedena u stavu (2) ovog člana bit će primjenjiva samo na zahtjeve za zaštitu oplemenjivačkog prava koji su podneseni najkasnije u roku od godinu dana nakon primjene odredbi ovog zakona na dotične rodove ili sorte.

(4) Do gubitka odrednice nova ne dolazi ako se:

- a) sorta stavlja na raspolaganje drugima u svrhu ispitivanja ne uključujući neki drugi oblik iskorištavanja sorte;
- b) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja bez pristanka oplemenjivača;
- c) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora za prijenos prava na pravne nasljednike;
- d) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora prema kojem lice umnožava reprodukcijski materijal sorte u ime oplemenjivača, pri čemu ugovor predviđa da se vlasništvo nad reproduciranim materijalom vraća oplemenjivaču;
- e) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora prema kojem lice vrši testiranje na terenu ili u laboratoriji, ili ispitivanja malog obima s ciljem procjene sorte;
- f) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ispunjavanja zakonske ili administrativne obaveze, posebno vezano za biološku sigurnost ili unos sorti u zvanični katalog sorti koje su dobile dozvolu za prodaju;
- g) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima ubranog materijala koji je nusproizvod ili višak proizvoda nastao tokom stvaranja sorte ili aktivnosti navedenih u tač. d) do f) ovog stava, pod uslovom da se pomenuti materijal prodaje ili stavlja na raspolaganje bez identifikacije sorte u svrhu potrošnje i
- h) stavljanje na raspolaganje drugima obavlja u svrhu izlaganja sorte na zvaničnoj ili zvanično priznatoj izložbi.

(5) Sjemenski materijal sorte koja se stalno koristi za oplemenjivanje druge nove sorte, odnosno hibrida, smatrat će se da se stavlja na raspolaganje za ostvarenje profita, ako se bilje ili njihovi dijelovi koji pripadaju drugoj sorti stavlja u promet na tržište.

Član 8.
(Različitost sorte)

(1) Sorta se smatra različitom ako se jasno razlikuje od bilo koje druge općepoznate sorte do dana podnošenja zahtjeva. Podnošenje zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava ili za unošenje neke druge sorte u službeni popis sorti (registar) u bilo kojoj državi, posebno će se smatrati da čini tu drugu sortu opće poznatom do dana podnošenja zahtjeva, pod uslovom da taj zahtjev dovodi do dodjele oplemenjivačkog prava ili upisa pomenute sorte u zvanični registar sorti, zavisno od slučaja.

(2) Odredbe stava (1) ovog člana odnose se na sorte koje se na osnovu podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorti u Bosni i Hercegovini ili u bilo kojoj drugoj državi.

Član 9.
(Ujednačenost sorte)

Sorta će se smatrati ujednačenom ako je, uprkos odstupanjima koja se mogu očekivati od pojedinih obilježja u toku njenog razmnožavanja, dovoljno ujednačena u svojim važnim svojstvima.

Član 10.
(Postojanost sorte)

Sorta će se smatrati postojanom ako se njena važna svojstva za razlikovanje ne mijenjaju nakon više uzastopnih umnožavanja ili u slučaju pojedinog ciklusa razmnožavanja na kraju svakog takvog ciklusa.

POGLAVLJE IV. POSTUPAK ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 11.
(Pokretanje postupka)

- (1) Dodjela oplemenjivačkog prava ostvaruje se u upravnom postupku koji vodi Uprava.
- (2) U drugim pitanjima, koja nisu uređena ovim zakonom, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09).
- (3) Postupak dodjele oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva za dodjelu prava oplemenjivača biljne sorte Upravi.
- (4) Ako je zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava podnijelo više oplemenjivača, rješenjem se priznaje oplemenjivačko pravo svakom od oplemenjivača.
- (5) Rješenjem iz stava (4) ovog člana ne mogu se utvrditi međusobna prava oplemenjivača.
- (6) Postupak za dodjelu oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva i izvan Bosne i Hercegovine, ako je tako određeno međunarodnim ugovorom kojem je pristupila Bosna i Hercegovina.
- (7) Pravosnažno priznata prava iz zahtjeva iz stava (6) ovog člana izjednačena su s pravima koja su priznata na osnovu zahtjeva unutar Bosne i Hercegovine, osim ako nije međunarodnim ugovorom drugačije određeno.
- (8) Uprava javno objavljuje zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava kao i svako povlačenje ili odbijanje zahtjeva.

Član 12.
(Podnošenje zahtjeva)

- (1) Datum podnošenja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava bit će datum prijema propisno podnesenog zahtjeva. Zahtjev se podnosi napisan na jednom od jezika koji su u

službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom. Oplemenjivač ili njegov ovlaštenii zastupnik, uz zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava, dužan je priložiti dokumentaciju o sorti prema odredbama ovog zakona.

- (2) Uz podnošenje zahtjeva, oplemenjivač je dužan dostaviti dokaz o uplati administrativne takse i posebnih troškova postupka. Uprava će posebnim podzakonskim aktom regulirati visinu posebnih troškova.
- (3) Uprava ne smije odbiti dodjelu oplemenjivačkog prava ili ograničiti njegovo trajanje na osnovu toga što zaštita iste sorte nije zatražena ili je odbijena ili je istekla u nekoj drugoj državi ili međuvladinoj organizaciji.
- (4) Uprava propisuje sadržaj i način vođenja Registra zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača.
- (5) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za sticanje oplemenjivačkog prava, dostavlja se i određena količina reprodukcijskog materijala za sortu za koju se traži oplemenjivačko pravo.
- (6) Reprodukcijski materijal i priložena dokumentacija smatraju se službenom tajnom i s njima se postupa kao s povjerljivim podacima.

Član 13.

(Uslovi upisa u Registar zahtjeva)

- (1) Nakon podnošenja zahtjeva za sticanje oplemenjivačkog prava, Uprava provjerava da li su ispunjeni uslovi za upis u Registar zahtjeva.
- (2) Ako zahtjev ispunjava propisane uslove za sticanje oplemenjivačkog prava, upisuje se u Registar zahtjeva s datumom podnošenja, a podnosiocu se izdaje potvrda.
- (3) Ako zahtjev ne ispunjava uslove, propisane ovim zakonom, Uprava će pismenim putem pozvati podnosioca da otkloni nedostatke u roku koji neće biti duži od tri mjeseca računajući od dana dostavljanja poziva za otklanjanje uočenih nedostataka.
- (4) Ako podnosilac zahtjeva otkloni nedostatke u datom roku, navedenom u stavu (3) ovog člana, prijava se upisuje u Registar zahtjeva s datumom prijema akta kojim su otklonjeni nedostaci.
- (5) Ako podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u datom roku, zahtjev se zaključkom odbacuje.
- (6) Ako su plaćeni troškovi javne objave zahtjeva za sticanje oplemenjivačkog prava u Upravi, zahtjev se nakon isteka roka od tri mjeseca od dana njegovog podnošenja objavljuje i postaje dostupan svakom zainteresiranom licu.
- (7) Zahtjev iz stava (6) ovog člana sadrži podatke o datumu podnošenja, imenu i adresi podnosioca, te o imenu i svojstvima sorte.

Član 14.

(Pravo prvenstva)

- (1) Svaki oplemenjivač koji je propisno podnio Zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava u jednoj od zemalja članica UPOV-a ("prvi zahtjev") će za istu sortu uživati pravo prvenstva kod Uprave tokom perioda od 12 mjeseci a ovaj period računa se od datuma podnošenja prvog zahtjeva.
- (2) Na zahtjevu iz člana 12. ovog zakona bit će zabilježen dan i sat njegovog podnošenja što se navodi i u potvrdi o prijemu zahtjeva koja se izdaje podnosiocu.
- (3) Da bi koristio pravo prvenstva, oplemenjivač u zahtjevu koji podnosi Upravi treba da se pozove na pravo prvenstva prvog zahtjeva u skladu s odredbama stava (1) ovog člana.

Uprava će od oplemenjivača zahtijevati da u roku od tri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva Upravi dostavi ovjerene kopije dokumenata od organa kojem je podnesen prvi zahtjev, te uzorke ili druge dokaze da je sorta koja je predmet oba zahtjeva ista.

- (4) Oplemenjivač može, nakon isteka roka iz stava (1) ovog člana ili ako je prvi zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava u prvoj zemlji prijavljivanja odbijen ili povučen, u odgovarajućem vremenu nakon odbijanja ili povlačenja, u periodu od naredne dvije godine dostaviti Upravi sve potrebne informacije, dokumente ili materijale zahtijevane u svrhu provjere u skladu s članom 15. ovog zakona.
- (5) U slučaju da dode do promjene u periodu predviđenom u stavu (1) ovog člana, kao što je podnošenje drugog zahtjeva ili objavljivanje ili korištenje sorte koja je predmet prvog zahtjeva, te promjene neće predstavljati osnovu za odbijanje naknadnog zahtjeva. Isto tako, takve promjene neće biti povod za bilo kakvo pravo treće strane.

Član 15.

(Razmatranje zahtjeva radi izvođenja dokaza za sticanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Svaka odluka o dodjeli oplemenjivačkog prava zahtjeva razmatranje u skladu sa uslovima propisanim u članu 6. ovog zakona.
- (2) Tokom razmatranja uslova iz stava (1) ovog člana, Komisija može povjeravanjem ovlaštenoj/akreditiranoj laboratoriji uzgojiti dotičnu sortu ili provoditi druga neophodna ispitivanja, ili uvažiti rezultate ispitivanja u Bosni i Hercegovini i drugim državama.
- (3) Komisija traži od oplemenjivača dostavljanje svih neophodnih informacija, dokumenata i materijala u smislu odredbi navedenih u st. (1) i (2) ovog člana.
- (4) Komisija sve odluke dostavlja Upravi.

Član 16.

(Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava)

- (1) Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava Uprava upisuje u Registar oplemenjivačkog prava.
- (2) Datum upisa u Registar iz stava (1) ovog člana istovremeno je i datum donošenja Rješenja o dodjeli oplemenjivačkog prava.
- (3) Uprava donosi Rješenje o odbijanju dodjele oplemenjivačkog prava ako se u postupku ispitivanja utvrdi da sorta za koju se traži oplemenjivačko pravo ne ispunjava propisane uslove. Rok za donošenje rješenja određuje se prema odredbama Zakona o upravnom postupku.
- (4) Rješenja iz st. (2) i (3) ovog člana objavljuju se u službenom glasilu Uprave.
- (5) Nakon objave o dodjeli oplemenjivačkog prava u službenom glasilu Uprave, Uprava izdaje uvjerenje o sticanju oplemenjivačkog prava.
- (6) Uz uvjerenje o dodjeli oplemenjivačkog prava, na zahtjev oplemenjivača, može se priložiti i akt stečenog oplemenjivačkog prava.
- (7) Izgled i sadržaj uvjerenja iz stava (5) ovog člana propisuje Uprava.

Član 17.

(Obaveze nosioca oplemenjivačkog prava)

- (1) Nosilac oplemenjivačkog prava plaća naknadu za održavanje oplemenjivačkog prava tokom korištenja tog prava.
- (2) Visinu naknade određuje Uprava u skladu s Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", broj 14/99).

Član 18.

(Privremena zaštita)

- (1) Privremena zaštita pruža se s ciljem očuvanja interesa oplemenjivača tokom perioda između objavljivanja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava i dodjeljivanja tog prava.
- (2) Privremena zaštita imat će takav efekat da će nosilac oplemenjivačkog prava imati pravo na pravičnu naknadu od bilo kojeg lica koje je tokom pomenutog perioda izvršilo

radnje koje nakon dodjele prava zahtijevaju dozvolu oplemenjivača kao što je navedeno u članu 21. ovog zakona.

Član 19.
(Odbor za žalbe)

- (1) Protiv rješenja i zaključaka donesenih u postupku sticanja oplemenjivačkih prava može se izjaviti žalba u roku od tri mjeseca od dana dostave rješenja ili zaključka.
- (2) Žalba se podnosi Odboru za žalbe (u daljnjem tekstu: Odbor) koji, na prijedlog Uprave, imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara).
- (3) Odbor čini pet članova, predstavnici nadležnih entitetskih institucija i Uprave.
- (4) Pojednostosti o radu Odbora propisuju se Poslovnikom koji donosi Odbor.

Član 20.
(Troškovi postupka dodjele oplemenjivačkog prava)

- (1) Za dodjelu i trajanje oplemenjivačkog prava plaćaju se troškovi u skladu s propisima navedenim u ovom zakonu i drugim propisima donesenim na osnovu njega.
- (2) Ako troškovi u postupku za sticanje oplemenjivačkog prava ne budu plaćeni, zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava se odbacuje.

POGLAVLJE V. PRAVA OPLEMENJIVAČA

Član 21.
(Sadržaj oplemenjivačkog prava)

- (1) Sljedeće radnje koje se odnose na reprodukcijski materijal zaštićene sorte zahtijevaju odobrenje oplemenjivača:
 - a) proizvodnja ili reprodukcija (razmnožavanje);
 - b) kondicioniranje u svrhu razmnožavanja;
 - c) nudenje na prodaju;
 - d) prodaja ili drugi način stavljanja u promet;
 - e) izvoz;
 - f) uvoz;
 - g) skladištenje u bilo koju svrhu navedenu u tač. od a) do f) ovog stava.
- (2) Oplemenjivač svoje odobrenje iz stava (1) ovog člana može usloviti i ograničiti.
- (3) Radnje navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na ubrani materijal, uključujući čitave biljke i dijelove biljaka, pribavljene neovlaštenom upotrebom reprodukcijskog materijala zaštićene sorte, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svog prava u vezi s dotičnim reprodukcijским materijalom.
- (4) Radnje navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na proizvode izrađene direktno od ubranog materijala zaštićene sorte u okviru stava (2) ovog člana putem neovlaštene upotrebe tog ubranog materijala, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svog prava u vezi s dotičnim ubranim materijalom.
- (5) Odredbe st. (1) do (4) ovog člana također se primjenjuju na:
 - a) sorte koje su u osnovi izvedene iz zaštićene sorte, u slučaju kada zaštićena sorta nije u osnovi izvedena sorta;
 - b) sorte koje se u skladu s članom 8. ovog zakona ne mogu jasno razlikovati od zaštićene sorte i
 - c) sorte čija proizvodnja zahtijeva ponovljeno korištenje zaštićene sorte.
- (6) U svrhu stava (5) tačke a) ovog člana, smatrat će se da je neka sorta u osnovi izvedena od druge sorte (izvorne sorte) ako se:
 - a) pretežno izvodi iz izvorne sorte ili iz neke sorte koja je i sama pretežno izvedena iz izvorne sorte, ali zadržava

izražajnost bitnih svojstava koja proizilaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte;

- b) jasno razlikuje od izvorne sorte;
- c) podudara sa izvornom sortom u izražavanju bitnih svojstava koja proizilaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte, osim razlika koje proizilaze iz postupka izvođenja.

Član 22.
(Izuzeci od oplemenjivačkog prava)

- (1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvata:
 - a) radnje preduzete privatno i u nekomercijalne svrhe;
 - b) radnje preduzete u eksperimentalne svrhe;
 - c) radnje preduzete u svrhu oplemenjivanja drugih sorti, izuzev slučajeva na koje se primjenjuju odredbe člana 21. stav (5), te radnje navedene u članu 21. od st. (1) do (4) ovog zakona u odnosu na takve druge sorte.
- (2) U vezi sa sortama koje se nalaze na Listi poljoprivrednih biljaka koju donosi Uprava, oplemenjivačko pravo neće povrijediti poljoprivrednik koji uz razumna ograničenja i obavezu čuvanja zakonskih interesa oplemenjivača na vlastitom posjedu u svrhu razmnožavanja koristi proizvod žetve koji je dobio umnožavanjem zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene članom 21. stav (5) tač. a) ili b) ovog zakona na vlastitom posjedu (u daljnjem tekstu: sjeme s poljoprivrednog posjeda).
- (3) Prilikom korištenja sjemena s poljoprivrednog posjeda, poljoprivrednici će imati obavezu oplemenjivaču platiti razumnu naknadu za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda, koja je znatno niža od naknade za kupljeno sjeme. Mali poljoprivrednici izuzeti su od obaveze da plaćaju naknadu za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda.
- (4) Kriterije za male poljoprivrednike odredit će Uprava.
- (5) Oplemenjivač ima pravo zahtijevati neophodne informacije od poljoprivrednika u vezi sa sjemenom s poljoprivrednog posjeda.
- (6) Sorte voćaka, ukrasnog bilja, povrća i šumskih biljaka isključene su od izuzetka u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 23.
(Iskrpljenje oplemenjivačkog prava)

- (1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvata radnje vezane za bilo kakav materijal zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene odredbama člana 21. stav (5) ovog zakona, koji je oplemenjivač prodao ili na drugi način plasirao ili pristao da plasira na teritoriji Bosne i Hercegovine, ili za bilo koji materijal izveden iz pomenutog materijala, osim ako takve radnje:
 - a) uključuju dalje razmnožavanje dotične sorte, ili
 - b) uključuju izvoz materijala te sorte, što omogućava razmnožavanje sorte, u zemlju koja ne štiti sorte biljnog roda ili vrste kojoj ta sorta pripada, osim ako je izvezeni materijal namijenjen konačnoj potrošnji.
- (2) U svrhu stava (1) ovog člana, "materijal" u odnosu na neku vrstu ima sljedeće značenje:
 - a) reprodukcijski materijal bilo koje vrste;
 - b) ubrani materijal, uključujući cijele biljke i dijelove biljaka, te
 - c) svaki proizvod dobiven direktno od ubranog materijala.

Član 24.
(Ograničenja korištenja oplemenjivačkog prava)

- (1) Osim ako nije izričito određeno u ovom zakonu, slobodno korištenje oplemenjivačkog prava neće se ograničiti iz drugih razloga osim javnog interesa.
- (2) Ako bilo koje takvo ograničenje za posljedicu ima ovlaštenje neke treće strane za obavljanje bilo kakve radnje koja

zahtijeva odobrenje oplemenjivača od strane Uprave, oplemenjivaču će biti osigurana pravična naknada.

Član 25.

(Mjere kojima se uređuje trgovina)

Oplemenjivačko pravo je nezavisno od svih mjera kojima se uređuje proizvodnja, certificiranje i stavljanje u promet materijala sorti ili uvoz ili izvoz takvog materijala. U svakom slučaju, takve mjere neće uticati na primjenu odredbi ovog zakona.

Član 26.

(Trajanje oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo dodjeljuje se na period od 20 godina od datuma dodjele oplemenjivačkog prava, a u slučaju drveća i vinove loze 25 godina.

Član 27.

(Prestanak oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo prestaje:

- odricanjem nosioca oplemenjivačkog prava;
- istekom vremena na koje je stečeno oplemenjivačko pravo;
- ukidanjem oplemenjivačkog prava;
- ako nisu plaćeni troškovi za održavanje oplemenjivačkog prava niti su plaćeni u naknadno određenom roku od šest mjeseci.

POGLAVLJE VI. NAZIV SORTE

Član 28.

(Naziv sorte)

- Sorta se označava nazivom koji će biti njena generička oznaka. U skladu sa stavom (4) ovog člana, nikakva prava u oznaci registriranoj kao naziv sorte neće sprečavati slobodnu upotrebu tog naziva u vezi s dotičnom sortom, čak ni nakon isteka oplemenjivačkog prava.
- Naziv sorti ne smije se sastojati isključivo od brojeva, osim u slučajevima kada je riječ o ustaljenoj praksi označavanja sorti. Naziv sorti mora biti takav da ne dovodi do zablude ili izaziva nejasnoće s obzirom na osobine, vrijednosti ili identitet dotične sorte, odnosno identiteta oplemenjivača. Posebno se mora razlikovati od svakog naziva koji na teritoriji bilo koje države članice UPOV-a označava neku postojeću biljnu sortu iste ili vrlo srodne vrste.
- Oplemenjivač dostavlja naziv sorte Upravi. Ako se utvrdi da taj naziv ne zadovoljava uslove iz stava (2) ovog člana, Uprava će odbiti registraciju i zahtijevati od oplemenjivača prijedlog drugog naziva u roku od tri mjeseca. Uprava će registrirati taj naziv istovremeno s dodjelom oplemenjivačkog prava.
- Zaštićeno ime sorte ne ograničava starija prava trećih lica. Ako se zbog starijeg prava trećeg lica upotreba naziva neke sorte zabrani licu koje ga je u skladu s odredbama stava (7) ovog člana dužno koristiti, Uprava će od oplemenjivača tražiti podnošenje prijedloga za drugi naziv te sorte.
- Sorta se pod istim nazivom mora prijaviti svim državama članicama UPOV-a. Uprava će registrirati tako prijavljeni naziv, osim ako je on protivan zakonu ili javnom poretku. U tom slučaju će od oplemenjivača tražiti podnošenje drugog naziva.
- Uprava obavještava nadležne organe država članica UPOV-a o pitanjima vezanim za nazive sorti, a posebno u vezi s podnošenjem, registriranjem i ukidanjem naziva, a nadležni organi država članica UPOV-a mogu svoje primjedbe na naziv sorte uputiti Upravi.
- Svako lice koje na području Bosne i Hercegovine ponudi na prodaju ili stavi u promet na tržište reprodukcijski materijal neke sorte koja je zaštićena u Bosni i Hercegovini mora koristiti naziv te sorte čak i nakon isteka oplemenjivačkog

prava na tu sortu, osim ako, u skladu s odredbama stava (4) ovog člana, starija prava sprečavaju takvo korištenje.

- Kada se neka sorta nudi na prodaju ili stavlja u promet na tržište, dozvoljena je upotreba robnog znaka, trgovačkog naziva ili druge slične oznake uz registrirani naziv sorte. Ako se koristi takva oznaka, naziv ipak mora biti lako prepoznatljiv.

POGLAVLJE VII. PONIŠTENJE I UKIDANJE OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 29.

(Poništenje oplemenjivačkog prava)

- Uprava će oplemenjivačko pravo rješenjem poništiti kada se ustanovi da:
 - u vrijeme podnošenja zahtjeva iz čl. 11. i 12. ovog zakona, odnosno od dana prava prvenstva, sorta nije ispunjavala uslove iz čl. 7. i 8. ovog zakona;
 - u vrijeme iz tačke a) ovog stava, u slučajevima kada je dodjela oplemenjivačkog prava izvršena na osnovu informacija i dokumentacije koje je podnio oplemenjivač, nisu bili ispunjeni uslovi iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - je oplemenjivačko pravo dodijeljeno licu koje na to nema pravo, a lice koje ima na to pravo nije podnijelo tužbu u skladu s ovim zakonom.
- Rješenje iz stava (1) ovog člana Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.
- Ako podnosilac prijedloga za proglašenje rješenja ništavnim odustane od svog prijedloga, Uprava može po službenoj dužnosti nastaviti postupak.

Član 30.

(Ukidanje oplemenjivačkog prava)

- Oplemenjivačko pravo bit će ukinuto rješenjem o ukidanju oplemenjivačkog prava ako se ustanovi da:
 - sorta više ne ispunjava uslove iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - nosilac oplemenjivačkog prava u roku od 30 dana ne dostavi Upravi:
 - informacije, dokumente ili materijale koji omogućavaju provjeru ispunjenosti uslova iz čl. 9. i 10. ovog zakona,
 - ne plaća takse potrebne za održavanje ovog prava pravosnažnim i
 - ne predloži drugi odgovarajući naziv sorte u svrhu zamjene postojećeg imena kada je Uprava predložila ukidanje imena, nakon sticanja oplemenjivačkog prava.
- Rješenje iz stava (1) ovog člana Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.

POGLAVLJE VIII. PRIJENOS I USTUPANJE KORIŠTENJA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 31.

(Prijenos oplemenjivačkog prava)

- Nosilac stečenog oplemenjivačkog prava može svoje pravo potpuno ili djelimično prenijeti ugovorom na drugo lice.
- Odredbe iz stava (1) ovog člana odnose se i na podnosioca zahtjeva.
- Prijenos prava iz st. (1) i (2) ovog člana ostvaruje se putem ugovora i upisuje u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava.
- Ugovor koji nije upisan u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima.
- Ugovor koji nije sačinjen u pisanoj formi, na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava.

- (6) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra prenesenog oplemenjivačkog prava.

Član 32.

(Ustupanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Ustupanje oplemenjivačkog prava vrši se ugovorom o licenci, u skladu s ovim zakonom i ostalim propisima.
- (2) Ugovor o licenci mora biti u pisanoj formi.
- (3) Ugovor iz stava (1) ovog člana može sklopiti i podnositelj zahtjeva.
- (4) Ako je više lica podnijelo zahtjev za oplemenjivačko pravo ili ako je to pravo steklo više lica, za ugovor o licenci potrebna je saglasnost svih lica.
- (5) Ugovor o licenci upisuje se u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava.
- (6) Ugovor koji nije upisan u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima.
- (7) Ugovor koji nije sačinjen u pisanoj formi, na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava.
- (8) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra ustupljenog oplemenjivačkog prava.

Član 33.

(Ugovor o licenci)

Ugovor o licenci sadrži sljedeće podatke:

- a) trajanje licence;
- b) obim i sadržaj licence;
- c) visinu naknade za ustupljeno korištenje oplemenjivačkog prava.

Član 34.

(Obavezna licenca)

- (1) Uprava može, na zahtjev zainteresiranog lica, dodijeliti obaveznu licencu kada je korištenje oplemenjivačkog prava od javnog interesa.
- (2) Kada nosilac oplemenjivačkog prava sam ili preko drugog lica ne koristi ili nedovoljno koristi to pravo, tada drugo lice može steći pravo uz obavezu plaćanja naknade nosiocu oplemenjivačkog prava.
- (3) Lice iz stava (1) ovog člana obaveznu licencu može steći samo ako dokaže da raspolaže reprodukcijским materijalom, stručnim, proizvodno-tehničkim i finansijskim uslovima za potpuno korištenje oplemenjivačkog prava.
- (4) Nosilac obavezne licence ima obavezu nosiocu oplemenjivačkog prava plaćati naknadu koju sporazumno odrede obje strane, a ako se sporazum ne postigne, visinu naknade i način plaćanja određuje nadležni sud.
- (5) Obavezna licenca dodjeljuje se na period od tri godine, s mogućnošću produženja kada se utvrdi da postoje uslovi za njeno ponovno sticanje.
- (6) Zahtjev za sticanje obavezne licence ne može se podnijeti prije isteka pet godina od sticanja oplemenjivačkog prava.

POGLAVLJE IX. ZASTUPANJE

Član 35.

(Lica ovlaštena za zastupanje)

- (1) Pravna i fizička lica koja se bave zastupanjem u postupku sticanja oplemenjivačkog prava moraju biti upisana u Registar zastupnika.
- (2) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra zastupnika.
- (3) Način i postupak kao i osnove koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica iz stava (1) ovog člana propisuje Uprava.

POGLAVLJE X. GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA

Član 36

(Tužbeni zahtjevi)

- (1) U slučaju povrede oplemenjivačkog prava, tužilac može tužbom zahtijevati:
 - a) utvrđivanje povrede prava;
 - b) zabranu daljeg vršenja učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili suzdržavanjem od radnji koje to pravo povređuju;
 - c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava;
 - d) povlačenje predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih lica;
 - e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz privrednih tokova;
 - f) uništenje predmeta kojima je izvršena povreda prava;
 - g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjena ili se upotrebljavaju za činjenje povreda i koja su u vlasništvu povreditelja;
 - h) prepuštanje predmeta povrede nosiocu prava uz naknadu troškova proizvodnje;
 - i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka;
 - j) objavljivanje presude o trošku tuženog.
- (2) Pri odlučivanju o zahtjevima iz stava (1) tač. c), d), e), f), g) i h) ovog člana, sud je dužan uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, naročito srazmjer između težine učinjene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlaštenog lica za osiguravanje efektivne zaštite prava.
- (3) U postupku protiv lica čije su usluge bile upotrijebljene za povredu prava, a postojanje te povrede već je pravosnažno ustanovljeno u postupku prema trećem licu, pretpostavlja se da povreda prava postoji.
- (4) Postupak po tužbi iz stava (1) ovog člana je hitan.

Član 37.

(Povreda oplemenjivačkog prava)

Povredom oplemenjivačkog prava, u smislu člana 21. ovog zakona, smatra se svako neovlašteno korištenje zaštićene sorte.

Član 38.

(Naknada štete)

- (1) Za povrede prava iz ovog zakona važe opća pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Lice koje povrijedi oplemenjivačko pravo dužno je platiti nosiocu prava odštetu u obimu koji se određuje prema općim pravilima o naknadi štete, ili u obimu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korištenje oplemenjivačkog prava.

Član 39.

(Penal)

- (1) Ako je povreda oplemenjivačkog prava učinjena namjerno ili krajnjom nepažnjom, nosilac prava može od lica koje je povrijedilo pravo tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene licencne naknade koju bi primio za korištenje oplemenjivačkog prava.
- (2) Pri odlučivanju o zahtjevu za plaćanje penala, sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito obim nastale štete, stepen krivice povreditelja, iznos ugovorene ili uobičajene licencne naknade i preventivni cilj penala.
- (3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stava (1) ovog člana, nosilac prava ovlašten je tražiti razliku do iznosa naknade potpune štete.

Član 40.

(Aktivna legitimacija za tužbu)

Tužbu zbog povrede oplemenjivačkog prava može podnijeti nosilac oplemenjivačkog prava i sticatelj isključive licence.

Član 41.

(Rok za podnošenje tužbe)

Tužba zbog povrede oplemenjivačkog prava može se podnijeti u roku od tri godine od dana kada je tužilac saznao za povredu i učinioca, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je povreda prvi put učinjena.

Član 42.

(Privremene mjere)

- (1) Sud će odrediti privremenu mjeru radi osiguranja zahtjeva prema odredbama ovog zakona, ako predlagač učini vjerovratnim:
 - a) da je nosilac prava iz ovog zakona i
 - b) da je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede;
- (2) Nosilac prava mora učiniti vjerovratnim i jednu od sljedećih pretpostavki:
 - a) opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano;
 - b) da je privremena mjera potrebna radi sprečavanja nastanka štete koju će biti kasnije teško popraviti, ili
 - c) da pretpostavljeni povreditelj, donošenjem privremene mjere koja bi se kasnije u postupku pokazala kao neopravdana, ne bi pretrpio veće negativne posljedice od onih koje bi bez donošenja takve privremene mjere pretrpio nosilac prava;
- (3) Nosilac prava koji predlaže da se donese privremena mjera bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uslova iz st. (1) i (2) ovog člana, učiniti vjerovratnim da bi bilo kakvo odgađanje donošenja privremene mjere prouzrokovalo nosiocu prava nastanak štete koju bi bilo teško popraviti.
- (4) U slučaju donošenja privremene mjere prema odredbama stava (3) ovog člana, sud će rješenje o privremenoj mjeri dostaviti suprotnoj strani odmah poslije njenog provođenja.
- (5) Nosilac prava ne mora dokazivati opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano ako učini vjerovratnim da će predložena privremena mjera prouzrokovati pretpostavljenom povreditelju samo neznatnu štetu.
- (6) Smatra se da opasnost postoji ako bi trebalo ostvarivati zahtjeve u inozemstvu.
- (7) Sud može odrediti za osiguranje zahtjeva, prema stavu (1) ovog člana, bilo koju privremenu mjeru kojom se može postići cilj osiguranja, a naročito:
 - a) da se pretpostavljenom povreditelju zabrane radnje kojima se povređuje pravo iz ovog zakona;
 - b) da se oduzmu, uklone iz prometa i pohrane predmeti povrede i sredstva povrede koji su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjeni, odnosno upotrebljavaju se za činjenje povreda.
- (8) Ako je mjera određena prije podnošenja tužbe, sud će u rješenju odrediti i rok u kojem predlagač mora podnijeti tužbu radi opravdanja te mjere.
- (9) Rok iz stava (8) ovog člana ne može biti duži od 20 radnih dana, odnosno 31 kalendarskog dana, od dana dostavljanja rješenja predlagaču, zavisno od toga koji rok ističe kasnije.
- (10) Sud mora da odluči o prigovoru protiv rješenja o privremenoj mjeri u roku od 30 dana od dana podnošenja odgovora na prigovor, odnosno od isteka roka za podnošenje tog odgovora.

- (11) Postupak u vezi s donošenjem privremene mjere je hitan.

Član 43.

(Osiguranje dokaza)

- (1) Sud će donijeti rješenje o osiguranju dokaza ako predlagač pruži sudu razumne dokaze o tome da:
 - a) je nosilac prava iz ovog Zakona;
 - b) je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede;
 - c) će dokazi o toj povredi biti uništeni ili kasnije neće moći biti izvedeni.
- (2) Nosilac prava koji traži da se donese rješenje o osiguranju dokaza bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uslova iz stava (1) ovog člana, učiniti vjerovratnim i postojanje opasnosti da će dokazi o povredi, zbog radnji protivnika, biti uništeni, ili da se kasnije neće moći izvesti.
- (3) U slučaju donošenja odluke o osiguranju dokaza prema odredbama stava (2) ovog člana, sud će rješenje o osiguranju dostaviti suprotnoj strani odmah poslije izvođenja dokaza.
- (4) Sud može rješenjem iz stava (1) ovog člana odrediti da se izvede bilo koji dokaz, a naročito:
 - a) uviđaj prostorija, poslovne dokumentacije, inventara, baza podataka, kompjuterskih memorijskih jedinica ili drugih stvari;
 - b) oduzimanje uzoraka predmeta povrede;
 - c) pregled i predaja dokumenata;
 - d) određivanje i saslušanje vještaka;
 - e) saslušanje svjedoka.
- (5) Osiguranje dokaza može se tražiti i poslije pravosnažno okončanog postupka, ako je to potrebno radi pokretanja postupka prema vanrednim pravnim lijekovima, ili za vrijeme takvog postupka.
- (6) U postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, koriste se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje izvršenje i osiguranje, a koje se odnose na privremene mjere, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.
- (7) Postupak osiguranja dokaza je hitan.
- (8) Ako se kasnije pokaže da je prijedlog za osiguranje dokaza neopravdan ili ako nosilac prava taj prijedlog ne opravda, suprotna strana ima pravo tražiti:
 - a) vraćanje oduzetih predmeta;
 - b) zabranu upotrebe pribavljenih informacija;
 - c) naknadu štete.
- (9) Sud mora u postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotne strane.

Član 44.

(Dužnost obavještanja)

- (1) Sud može u toku parnice, zbog povrede prava iz ovog zakona, na osnovu opravdanog zahtjeva jedne od stranaka, naložiti povreditelju prava da dostavi podatke o izvoru i distributivnim kanalima robe ili usluga kojima se povređuje pravo iz ovog zakona.
- (2) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostave sudu i lica koja u obimu komercijalne djelatnosti:
 - a) posjeduju robu za koju se sumnja da se njome povređuje pravo iz ovog zakona, ili
 - b) koriste usluge za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona, ili

- c) daju usluge za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona.
- (3) Smatra se da je neka radnja preduzeta u obimu komercijalne djelatnosti ako je preduzeta za pribavljanje posredne ili neposredne ekonomske koristi.
- (4) Pojam komercijalne djelatnosti ne obuhvata radnje savjesnih krajnjih potrošača.
- (5) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostavi sudu i lice koje je od nekog od lica navedenih u stavu (2) ovog člana označeno kao umiješano u proizvodnju, izradu i distribuciju robe ili davanje usluga za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona.
- (6) Podaci traženi na osnovu stava (1) ovog člana mogu naročito obuhvatiti:
- ime, adresu, odnosno firmu i sjedište proizvođača, izrađivača, distributera, dobavljača i drugih prethodnih posjednika robe, odnosno davalaca usluga, kao i namjeravanih prodavaca na veliko i malo;
 - podatke o količinama proizvedene, izrađene, isporučene, zaprimljene ili naručene robe ili usluga, kao i o cijenama ostvarenim za odnosnu robu i usluge.

Član 45.

(Izvođenje dokaza)

- (1) Ako sud odluči da će izvesti predloženi dokaz koji se nalazi kod suprotne strane, ta strana dužna je na zahtjev suda predati dokazna sredstva kojima raspolaže.
- (2) Stav (1) ovog člana odnosi se i na bankarsku, finansijsku i poslovnu dokumentaciju koja je pod kontrolom suprotne strane, ako se radi o povredi koja dostiže obim komercijalne djelatnosti.
- (3) U postupku izvođenja dokaza primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje parnični postupak, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.
- (4) Sud mora poslije izvođenja dokaza, u skladu sa stavom (1) ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotstavljene stranke.

Član 46.

(Sredstvo osiguranja za suprotstavljenu stranku)

Na zahtjev lica protiv kojeg je pokrenut postupak za određenje privremene mjere ili osiguranja dokaza, sud može odrediti odgovarajući novčani iznos kao sredstvo osiguranja u slučaju neosnovanosti zahtjeva, na teret podnosioca zahtjeva.

Član 47.

(Tužba za osporavanje dodijeljenog oplemenjivačkog prava)

- (1) Ako je licu kojem to pravo ne pripada, dodijeljeno oplemenjivačko pravo, lice koje ima pravo na dodjelu oplemenjivačkog prava može tužbom zahtijevati da ga sud proglaši nosiocem oplemenjivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude izvrši upis novog nosioca prava u Registar oplemenjivačkog prava.
- (3) Ako treće lice pribavi oplemenjivačko pravo od ranijeg nosioca oplemenjivačkog prava, ono važi i za novog nosioca prava ako je bilo upisano u odgovarajući registar ili uredno prijavljeno za upis u registar prije zabilješke sudskog spora.
- (4) Tužba iz stava (1) ovog člana može se podnijeti sve dok traje postupak sticanja oplemenjivačkog prava i sve dok traje to pravo.

Član 48.

(Tužba za priznanje svojstva oplemenjivača)

- (1) Oplemenjivač može tužbom zahtijevati da njegovo ime bude navedeno u odgovarajućim registrima i javnim ispravama koje se odnose na dodjelu oplemenjivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude upiše ime oplemenjivača u odgovarajuće registre i isprave.
- (3) Pravo na podnošenje tužbe iz stava (1) ovog člana poslije smrti oplemenjivača prelazi na njegove nasljednike.

POGLAVLJE XI. CARINSKE MJERE

Član 49.

(Zahtjev nosioca prava)

- (1) Nosilac isključivih prava prema ovom zakonu koji opravdano sumnja da će doći do uvoza, tranzita ili izvoza robe, proizvedene u suprotnosti s odredbama ovog zakona, može kod nadležnog carinskog organa (u daljnjem tekstu: carinski organ) podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Carinske mjere podrazumijevaju i obavezno obavještanje nadležne fitosanitarne inspekcije koja provodi mjere prema odredbama ovog zakona.
- (3) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavu (1) ovog člana, mora sadržavati naročito:
- podatke o podnosiocu zahtjeva i o nosiocu isključivog prava iz ovog zakona, ako se ne radi o istom licu;
 - detaljan opis robe, koji omogućava njenu identifikaciju;
 - dokaze o tome da je podnosilac zahtjeva, odnosno lice koje je on ovlastio, nosilac isključivog prava iz ovog zakona u vezi s tom robom;
 - dokaze o tome da je isključivo pravo vjerovatno povrijeđeno;
 - druge podatke važne za odlučivanje o zahtjevu kojima raspolaže podnosilac, kao što su podaci o lokaciji robe i njenoj destinaciji, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiljke, podaci o sredstvu transporta, podaci o uvozniku, izvozniku, primaocu i sl.;
 - vremenski period u kojem će carinski organi postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Carinski organ može prije donošenja odluke, kojom zadovoljava zahtjev iz stava (1) ovog člana, tražiti od nosioca prava da položi osiguranje za troškove pohranjivanja i prijevoza robe, kao i za naknadu štete, koji bi u vezi s robom mogli nastati carinskom organu, kao i strani protiv koje je prihvaćen zahtjev iz stava (1) ovog člana.
- (5) Ako carinski organ udovolji zahtjev iz stava (1) ovog člana, on o tome obavještava sve carinske ispostave i nosioce prava.

Član 50.

(Postupak nakon privremenog zadržavanja robe)

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka nade robu koja odgovara opisu robe iz odluke nadležnog carinskog organa, ona će tu robu privremeno zadržati od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Odluka o privremenom zadržavanju robe uručuje se njenom uvozniku.
- (3) U odluci iz stava (2) ovog člana određuje se da se vlasnik robe, odnosno lice koje je ovlašteno za raspolaganje robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavanja, može izjasniti o tome da li se radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona.

- (4) Ako carinski organ ne zaprimi pisano izjašnjenje vlasnika ili lica koje je ovlašteno da raspolaže robom u roku iz stava (3) ovog člana, on može, na zahtjev i o trošku nosioca prava, privremeno zadržanu robu oduzeti i uništiti.
- (5) Ako vlasnik robe ili lice koje je ovlašteno da raspolaže robom, u roku iz stava (3) ovog člana, podnese izjavu da se ne radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona, nosilac prava može u roku od deset radnih dana od prijema obavještenja o takvoj izjavi podnijeti tužbu zbog povrede prava.
- (6) Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinski organ može, na zahtjev nosioca prava, odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe iz stava (5) ovog člana, koji ne može biti duži od deset radnih dana.
- (7) Nosilac prava ili lice koje on ovlasti može za vrijeme privremenog zadržavanja izvršiti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguranje zaštite povjerljivih podataka.
- (8) Pravo da izvrši pregled i kontrolu robe ima i njen uvoznik.
- (9) Ako nosilac prava ne podnese tužbu iz stava (5) ovog člana, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu upotrebu, odnosno promet.
- (10) Ako nosilac prava pokrene sudski postupak, carinski organ donijet će odluku o zapljeni robe do donošenja pravosnažne sudske odluke.

Član 51.

(Postupak po službenoj dužnosti)

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka vezano za uvoz, tranzit ili izvoz robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava prema ovom zakonu, ona će privremeno zadržati puštanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinski organ.
- (2) Carinski organ pismeno obavještava nosioca prava o zadržavanju robe, sumnji da se radi o povredi njegovih prava i o mogućnosti da podnese zahtjev prema članu 49. ovog zakona, u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.
- (3) Ako nosilac prava podnese zahtjev, u skladu sa stavom (2) ovog člana, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog organa.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz člana 49. ovog zakona, roba se privremeno zadržava za narednih deset radnih dana.
- (5) Nosilac prava mora u roku iz stava (4) ovog člana da provede radnje iz člana 50. stav (7) ovog zakona.
- (6) Odredbe čl. 50. i 51. ovog zakona ne primjenjuju se na uvoz, tranzit ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koja se unosi ili iznosi kao dio ličnog prtljaga ili šalje u malim pošiljkama.

Član 52.

(Primjena drugih carinskih propisa)

- (1) Na carinski postupak vezano za robu kojom se povređuju prava iz ovog zakona primjenjuju se na odgovarajući način ostali carinski propisi, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Bliže propise o provođenju carinskih mjera iz ovog poglavlja Zakona donosi Vijeće ministara, na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
- (3) Carinski postupak vezan za robu kojom se povređuju prava iz ovog zakona je hitan.

POGLAVLJE XII. PREKRŠAJI

Član 53.

(Prekršaji)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik koji na način iz člana 37. ovog zakona povrijedi oplemenjivačko pravo.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu i kod preduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice.
- (4) Predmeti koji su nastali izvršenjem prekršaja iz stava (1) ovog člana oduzet će se i uništiti, a predmeti, odnosno uređaji namijenjeni ili upotrijebljeni za izvršenje tih prekršaja bit će oduzeti.
- (5) Prekršajni postupak na osnovu odredbi ovog člana je hitan.

Član 54.

(Zaštitna mjera)

- (1) Pravnom licu i preduzetniku koji učine prekršaje iz člana 53. stav (1) ovog zakona u obavljanju djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeda žig, u trajanju do jedne godine, ako je učinjeni prekršaj naročito težak zbog načina izvršenja, posljedica djela ili drugih okolnosti učinjenog prekršaja.
- (2) Pravnom licu preduzetniku koji učini prekršaj iz člana 53. stav (1) ovog zakona u povratu izreći će se zaštitna mjera zabrane djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeda žig u trajanju od najmanje jedne godine.

Član 55.

(Inspeksijska kontrola u vezi s prekršajima)

- (1) Inspeksijsku kontrolu u vezi s carinskim mjerama kao i u vezi s prekršajima, sankcioniranim u članu 53. ovog zakona vrši nadležna fitosanitarna inspekcija.
- (2) Inspeksijski postupak je hitan.

DIO TREĆI

POGLAVLJE XIII. NADZOR NAD PROVOĐENJEM ZAKONA

Član 56.

(Nadzor nad provođenjem Zakona)

Upravni nadzor nad provođenjem ovog zakona provodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

POGLAVLJE XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 57.

(Rok za donošenje propisa)

- (1) Propise za provođenje ovog zakona donosi Vijeće ministara, na prijedlog Uprave, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Izuzetno od člana (7) stav (1) ovog zakona, za sorte koje su priznate u skladu s propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona oplemenjivač sorte ili njegov pravni zastupnik mogu u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona podnijeti Zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava.
- (3) Do početka obavljanja djelatnosti u Upravi po osnovu člana (1) stav (1) ovog zakona i prema propisima navedenim u ovom Zakonu, a najduže godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, poslovi u Upravi obavljat će se prema propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 58.
(Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti novih sorti biljaka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 46/04).

Član 59.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH, broj 487/10
23. februara 2010. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH Dr. Milorad Živković , s. r.	Predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Sulejman Tihić , s. r.
--	--

Na temelju članka IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 3. i 10. veljače 2010. godine i na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 23. veljače 2010. godine, usvojila je

ZAKON
O ZAŠTITI NOVIH BILJNIH SORTI
U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet Zakona)

- (1) Zakonom o zaštiti novih biljnih sorti u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon), uređuju se postupci za zaštitu novih biljnih sorti, uvjeti, dodjela, način i postupak za zaštitu i trajanje oplemenjivačkog prava.
- (2) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava) jest tijelo ovlašteno za dodjelu oplemenjivačkog prava prema ovome Zakonu.

Članak 2.
(Definicije)

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovome Zakonu imaju sljedeća značenja:
 - a) "oplemenjivač" označava:
 - 1) osobu koja je kreirala ili otkrila, razvila ili proizvela novu sortu neovisno ili zajedno s drugim osobama,
 - 2) osobu koja je poslodavac gore spomenute osobe ili osobu koja je naručila njezin rad,
 - 3) osobu koja je pravni sljednik osobe koja je kreirala ili otkrila, razvila ili proizvela novu sortu ili njegovog poslodavca;
 - b) "osoba" označava: fizičku ili pravnu osobu;
 - c) "oplemenjivačko pravo" označava oplemenjivačko pravo predviđeno ovim Zakonom;
 - d) "biljna sorta" označava: skupine bilja, unutar najniže botaničke sistematske jedinice, koju je, bez obzira na to ispunjava li druge uvjete zaštite, moguće:
 - 1) okarakterizirati po osobinama koje potječu iz određenog genotipa ili kombinacije genotipova,
 - 2) razlikovati od bilo koje druge skupine biljaka barem po jednoj od navedenih osobina, te
 - 3) smatrati sistematskom jedinicom ukoliko se te osobine tijekom razmnožavanja ne mijenjaju;
 - e) "zaštićena sorta" je sorta koja je zaštićena sukladno odredbama ovoga Zakona;

- f) "materijal zaštićene sorte" (u daljem tekstu: materijal) je:
 - 1) materijal za razmnožavanje bilo koje vrste,
 - 2) poželjeveni ili ubrani materijal uključujući cijele biljke ili dijelove biljaka;
 - 3) bilo koji proizvod dobiven neposredno od poželjevenog ili ubranog materijala.
- g) "u osnovi izvedena sorta" je sorta izvedena od druge sorte ako se:
može dobiti, na primjer, odabirom prirodnog ili umjetnog mutanta ili neke somaklonirane sorte, odabirom jedne jedinice sorte među biljkama izvorne sorte, povratnim križanjem ili preobražajem putem genetskog inženjeringa;
- h) "Upisnik zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača" je upisnik u koji se upisuju uredno podneseni zahtjevi za zaštitu prava oplemenjivača;
- i) "Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava" je upisnik u koji se upisuju prenesena oplemenjivačka prava;
- j) "Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava" je upisnik u koji se upisuju ustupljena oplemenjivačka prava;
- k) "Upisnik zastupnika" je upisnik u koji se upisuju zastupnici oplemenjivačkih prava;
- l) "Upisnik zaštićenih biljnih sorti" je upisnik u koji se upisuju zaštićene biljne sorte i dodijeljena prava oplemenjivača;
- m) "ovlaštena institucija" je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja;
- n) "UPOV" označava Međunarodnu uniju za zaštitu novih biljnih sorti;
- o) "država članica UPOV-a" označava državu potpisnicu Konvencije UPOV iz 1961. godine dokumenta iz 1972. ili dokumenta iz 1978. godine ili ugovornu stranku dokumenta iz 1991. koja će primjenjivati odredbe ove Konvencije;
- p) "teritorij" označava ugovorne stranke u slučaju države članice UPOV-a, teritorij te države, te u slučaju međuvladine organizacije teritorij na kojem se primjenjuje dotični sporazum.

POGLAVLJE II. POSEBNE ODREDBE

Članak 3.

(Povjerenstvo za zaštitu novih biljnih sorti)

- (1) Na prijedlog Uprave, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine rješenjem imenuje članove Povjerenstva za zaštitu novih biljnih sorti (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).
- (2) Povjerenstvo čine specijalisti iz područja zaštite biljnih sorti koje predlože nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Povjerenstvo ima najviše pet članova.
- (4) Povjerenstvo je nadležno za davanje stručnih mišljenja, prijedloga i praćenje stanja na području zaštite sorti bilja kao i davanje prethodne suglasnosti u postupku donošenja rješenja o stjecanju oplemenjivačkog prava.

Članak 4.

(Rodovi i vrste koje će se štititi)

Ovaj Zakon primjenjivat će se na sve rodove i vrste bilja od datuma stupanja na snagu.

Članak 5.

(Nacionalni tretman)

- (1) Oplemenjivačko pravo stječe fizička osoba - državljanin Bosne i Hercegovine s prebivalištem u Bosni i Hercegovini ili pravna osoba sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Strana fizička ili pravna osoba ima jednak tretman u stjecanju i zaštiti oplemenjivačkog prava u Bosni i Hercegovini kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako to